

ERDÉLYI GAZDA

Az előfizetési díjak
bérmentesen
a gazdasági egylet titkári
hivatalához,
a lapot illető küldemények
a szerkesztőséghez
(Külmagyar u. 27.)
czimzendők.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET KÖZLÖNYE.

MEGJELEN
minden hónap közepén
és végén
legalább 1 íven.

Előfizetési díj:
1871 egész évre:
Egyleti tagoknak 2 fr. --
Nem tagoknak 4 „ --

Felügyelő bizottság: **Paget János** elnök; **Berde Áron**, **b. Huszár Sándor**, **Kócsi Károly**, **Kodolányi Antal**, **Mina János**, **Nagy Ferencz**, **Szentgyörgyi József**.

Guyot szőlőmvelési rendszere.

Időszerűnek látom, az újabb időben gyakran emlegetett, s e lapok hasábjain is többször fölemlített szőlőmvelési rendszer bővebb ismertetését.

A mint maga is Guyot bevallja: az általa követett mvelési módot már elterjedve találta Franciaország főbb bortermelő vidékein; ő csak rendszeresítette, s hosszabb tapasztalás után meggyőződván czélszerűségéről, s jó sikeréről, tette közzé ismertetését, a mely csak hamar általános elismerésben részesült és számos követőkre talált. Erről munkájának 1864-ben megjelent második bővített kiadása is *) eléggé tanuskodik; ez szolgált nekem is alapul, hogy az abban foglalt okszerű rendszert, úgy a mint azt Guyot megállapította, s gyakorlatba hozta, főbb elveinek kitüntetése által, gazdatársaimmal ismertessem.

Alig hiszem, hogy a ki ezzel tüzetesebben kíván foglalkozni, előnyösebbnek, s célra vezetőbbnek ne találja a nálunk még szokásban levő hiányos mvelési módnál, és a mennyiben a szőlő-tenyészet főbb szabályainak, s feltételeinek megfelel: alkalmazását a gyakorlatba is át ne vigye.

A kivitelnél az eszközök megválasztásában, vagy a helyi viszonyokhoz képest azok mi módon való potlásában történhetnek ugyan eltérések, vagy módosítások, de nézetem szerint csak is úgy; ha a rendszerrel ellentétbe nem jön. A rendszerben keresendő a dolog lényege, és csak annak minél pontosabb kövésétől, feltételezhető a kívánt eredmény.

*) Culture de la vigne et vinification par Dr. Jules Guyot. Deuxième édition. Paris. Librairie agricole de la maison Rustique 1864.

Ohajtandó volna, a mennyiben ez ideig okszerűbb, s helyesebben alkalmazott mvelési mód nem áll előttünk, nemzet gazdasági szempontból is annak minél szélesebb körben leendő elterjedése. Kormányunk figyelmét különösen felhívjuk e tárgyra: igyekezzék módot nyújtani, hogy az ezen mvelésmódhoz szükséges és oly nehezen pótolható fő kelléket, a drótot, minél olcsóbban lehessen megszerezni; csak az által remélhető ezen oly üdvös rendszernek általános elterjedése, s életbe léptetése; már pedig előttünk áll annak szükségessége, hogy ezen a téren is haladjunk, a közkiváncsalom is sürget, a mennyiben a naponta felmerülő, s korszerű vállalatok lendülete összefüggésben áll természetnyünk minőségével. Ebben első és fő tényező az okszerű mvelési mód; erre kell a fő súlyt fektetnünk és csak ezután következhetik boraink czélszerű kezelési módja, ugyiszólván feldolgozása a jó anyagnak.

Első feltétel ezen rendszer szabályszerű követetésére az, hogy szőlőink rendezve legyenek, az-az: a tők kellő távolságban egymástól és egyenes sorokban álljanak, még pedig a szőlőtelep fekvését tekintetbe véve: különbözőleg, a szerint a mint az lapályban vagy oldalos helyen fekszik. Mindenik anyatőnek a maga kifejlésére, s termő ereje fentartására, a nélkül, hogy a másoknak hátrányára lehessen, egymástól minden irányban legalább 3 lábnyi közre kell állania. Elég sajnós, hogy nálunk még ma is sokan, balhiedelmeken alapuló számítással élve, az új ültetéseknel sem fordítanak mindenütt kellő gondot arra, hogy ezen főbb szabályok szerint járjanak el.

A mi szőlőink rendezését illeti, az erre ajánlott,

egyik mód, a már anyyniszor felhozott homlitásra nézve, szükségesnek látom erre vonatkozó állítását Guyotnak kitüntetve megemlíteni; ugyan is ő, főfeltevélek közé sorozza, hogy a szőlőtők szaporítása elhuzás, vagy homlitás által ne történjék. Ő ennek káros következményeit főleg abban látja, hogy az ily módon történt szaporításnál vendégyökerekre lévén szükség, az a bor termelésre minőségileg is rossz befolyással van; tapasztalásból merített érvek bizonyítanak ezen állítás mellett, a mennyiben a fiatal-tők kellő érettségükig csak közepes bort szoktak adni. Tekintve továbbá azt is, hogy az elhomlitással felesleges hely van igénybe véve, annak káros hatása a mellette, s talán közvetlen reá eső töre sem maradhat el: következőleg a homlitás alkalmazásával a helyett, hogy célzott érhetnénk tév-úton járunk; és a mennyiben a már kifejlett, s tökéletesre jött tőkét, a maga termő erejében fenn kell tartani, a mire Guyot a lehető jó bor termelhetése tekintetéből értekezésében főszlyt fektet, éppen ellenkező irányt követnénk. Tekintetbe véve mindezeket: ott a hol különböző okoknál fogva a már kifejlett anya-töket kiméletre érdemeseknek tartjuk; más felől a teljes kiirtást és új ültetést kerülni ohajtanók: a helyett, hogy homlitással eszközölnék a rendezést, nézetem szerint helyesebb azt úgy intézni, hogy csak a sorból kiesők távolitassanak el és a hová szükséges, a sorok szabályszerű kipótlása végett: ott rendes porhajasokkal pótolassanak. Ezzel az eljárással a még jó bort termő régi tőkék egy része fentartatnék, s rendre újakkal felcserélve, a bor minőségében feltűnő változást sem idéznének el; és végre az átmenet is kevesebb áldozattal elérhető.

Guyot okszerű szőlőmívelési rendszere követésénél irányadó elvek a következők:

Mívelése történjék törpe, alacsony lécezet mellett (Spalier) s e mellett tőkére, eként kezelése egyszerűbb, s minden tekintetben könnyebb; továbbá a töke a nap termékenyítő hatásának közvetlen ki levén téve, ezen körülmény a termő-fa kiképzésére, a szőlő érlelésére és így az egész tenyésztetre nézve kedvezőbb.

Mindenik szőlőtő egymástól minden irányban legkevesebb 3 lábnyi távolságra legyen.

A tőkéről való szaporítást, elhuzás, vagy homlitás alkalmazásával soha sem kell eszközölni; ez csak is porhajasok által történjék.

Évenként lenni kell mindenik tőkén legalább egy termő és egy magfának.

A termőág hozván a gerezdhajtásokat, azt vízirányos egyenes vonalban huzott drótra, vagy karóra,

közül a földhöz kell kikötni, hajtásait pedig, a melyből a gerezdek fakadnak, függőleges irányban felfelé a felette alkalmazott drótra, vagy léczre kell aggatni, a melyek azután a hatodik levél felett elcsipetnek. Megjegyzendő, hogy a következő évre a két főágot nevelő csapnak, illetőleg magfának hajtásait nem kell bántani, ezek csipetlen maradnak, bárha termést hoznak is; ezeket fürtökbe kötve függőleges állásban kell fenntartani.

Mentől közelebb áll a földhöz, a termőfa gyümölcsével, minthogy a rendezett egyenes sorok között, a föld jobban ki van téve a nap melegének: annál bizonyosabb a gyümölcs fejlődése és érése; naplemente után és éjjen át a felmelegült föld kisugárzó melege, a környezet légmérsékét emeli s ezáltal a tenyésztetre kedvezőleg hat; továbbá a nap és levegő szabadabb érintkezése miatt az alkalmazott trágya felbomlása hamarabb történik. Mindezen okok miatt kétségtelen, hogy a bor úgy mennyiségére, mint minőségére nyerni fog.

Lehetnek ugyan ellenvetések az iránt, hogy a tavaszi dér pusztításának az alatti, vagy tőkére mívelési módnál a korai vagy is rendes-hajtások inkább ki vannak téve; a mi különösen, az alantibb fekvésű szőlő-telepeken gyakrabban fordul elő; ez esetben is több előny mutatkozik e rendszer követésében, minthogy az utóhajtások a tenyészterő fokozottabb voltánál fogva, gyorsabban fejlődnek, miáltal a kiujulás is hamarabb történik; következőleg az elért eredmény is kedvezőbb, mi rendesen más mívelési rendszernél nagyon csekély, vagy éppen semmi.

A magfa vagy csap, mindenik évben 2 hajtást illetőleg főágot, kell hogy neveljen; a melyből az egyik, pótolni fogja a jövő évi termőfát, a másikat csapra 2 szemre vissza vágva, hozni fogja a 2 főágot. Itt is el lehet ismerni okszerűségét abban, hogy a termőágak felszökése gátolva lévén, a tőkéhez közelebb állanak; igen természetes, hogy az által nedv tartalmuk is több lesz, következőleg fejlődésük jobban és hamarabb történik.

A termőágot, a mely termés alatt állott, még abban az évben, elfedés előtt, le kell szinig metszeni.

Háromszor kell a maga idejében, a tőkét tisztogatását eszközölni, mindannyiszor a szükséges hajtásokat eltávolítva, a főágokat rendes irányban sorozni és kikötni.

A mélyebb kapálást ritkábban kell alkalmazni, ellenben a sekély kapálást, vagy daraszolást gyakrabban, a szerint, a mint a gyom és föld felpuhítás meg-

kivánja; megjegyezvén, hogy semmi nemü idegen plántát a szőlő között nem kell megtűrni.

A szőlő-fajok termesztését illetőleg figyelmet érdemelnek a finomabb bortermő-fajok, a mennyiben okszerű műveléssel, mennyiségre termelnek annyit, mint a közönséges fajok; bor minőségre, s értékre pedig sokkal becsesebbek.

Jégesőtől, dértől, ragyasodástól, gyékény fedélzettel mentesíteni, ott a hol a bortermelés a költségeket csak némileg is fedezheti, sok előnnyel van egybekötve; ugyanis a gerezdek fejlődésének, érlelésének is kedvez, s e mellett nem csak a termést biztosítja egy bekövetkezhető csapástól, hanem még annak több évre terjedő eredményét is, a mennyiben a hajtásokat is óvja.

Legalkalmasabb a szőlő tenyésztetre a közönséges jó érlelt trágya, minek helyes arányu alkalmazásától függ, a kívánt eredmény is; a trágját tehát tekintetbe véve a termőföld minőségét, a mennyiben termékenyebb, vagy soványabb, aránylag a gerezdek mennyiségéhez kell alkalmazni.

(Folytatása következik.)

Vélics Károly.

Georgikai felolvasások.

IV.

Az erdészetről.

Az erdőgazdaság czélja: azon földrészek termő képességét, melyek vagy az éghajlati, talaj- és fekvési viszonyok vagy a szükséglet által fatermelésre kijelölve; — vagy a melyeket valamely fanövény már elfoglalva tart, — a fenforgó összes viszonyok tekintetbe vétele mellett czél-szerűen kihasználni.

Hogy az erdőgazda e czélnek megfelelhessen, elkerülhetlen szükséges, hogy a gazdaság tárgyát, — az erdőt, annak összes viszonyait és körülményeit teljesen ismerje, hogy ezekből okszerűen következtetve, az eljárási módot biztosan, öntudatosan megállapíthassa. — Ismernie kell az erdő kiterjedését, éghajlati és talajviszonyait, annak termő képességét, jóságát; — ismernie kell a talajon álló fanekek tulajdonságait, igényeit; e fáknak mint a gyökéren álló anyagtökének mennyiségét és értékét; — az erdő birtokjog — kül- és belviszonyait, jelenlegi természetes állapotát és fekvését: úgy magában véve, mint a vidék és annak igényeihez viszonyítva. Tudnia kell erdőt nevelni; azt a kártékony rovarok s más káros behatások-, és az erdőbirtokkal járó, különösen fakiszállítási jogokat az emberek tulajdonai ellen megvédeni; hogy mindez ismeretek folytán a tenyésztendő fanekeket, ezeknek szaporítási módját, az üzemet, a fordát, a vágási módot és sorrendet, — az évenként vágás alá kerülő térnagyságot és famennyiséget,

— a fának kiviteli vonalát és módját, valamint annak értékesítését is meghatározhassa.

Azon részint az elméletből, részint a gyakorlatból vett, és eddig legjobbnak bizonyult szabályoknak összesége, mely a főntebbi czél elérésére bennünket megtanít: erdőszettannak neveztetik; és ez párosulva az erdőgazdasáttal, röviden erdészeti név alatt van összefoglalva.

Az erdészet, — sajnálattal kell bevallanunk. — a gazdaságnak azon testvér ága, mely hazánkban még korántsem jutott a tudományos fejlődöttség azon fokára, mit annak nemzetgazdasági fontossága megkíván. — Ép oly igaz ezen állítás, ha a hazánkban divatozó gazdasági és kezelési módokat, vagy ha az erdőszettant, mint tudományt tesszük figyelmünk tárgyává. Hogy az elméleti rész ki nem elégitő, s hogy az oly kis mértékben ment át a nép a nemzet birtokába, annak legfőbb oka a most már lefátyolozott mult, mely erőnk egy nemzeti irányu fejlődésben megbénítá.

Az elméleti résznek meg nem felelő volta elégséges volna a gyakorlatban előforduló gyarlóságok okadatolására; de ehhez még más körülmények is járultak. Nevezetesen az, hogy a magán erdőbirtokosok erdeik kezeléséhez igen gyakran teljes szakképzettséggel nem bíró tiszteket választottak; — hogy az erdőknek igen nagy része a nemzet birtokában lévén, a kormány által, és még a régi időben megállapított, a kormánygépezet nehézkességénél fogva igen nehezen változtatható szabályok szerint kezeltetett; bár a kormányi erdőgazdaság így is mindég legjobb, valószínű mintagazdaság volt az országban. — Továbbá a kincstári, valamint a magánjellegű erdőkon nehezülő, gyakran igen nagy-mérvű szolgálmányok, melyek az észszerű és belterjes kezelést majdnem teljesen kizárják; hogy nálunk az erdő még sok helyen közösvagyonnak tekintetvén, az erdőtulajdonjog kellő tiszteletben nem részesül és mindenki által pusztítottatik; — hogy az erdők az eddig aránytalanul terhelő adót el nem bírták; — hogy eddig nálunk a nagyobb mennyiségű fát emésztő ipar és gyári művek hiányoztak; — s végre hogy itt mi áldott hazánkban az erdőknek bőségében lévén, faszükséget még eddig nem éreztünk, s nem voltunk kényszerítve arra, hogy az erdőbirtok okszerű kezelésére gondoljunk, s így az erdőgazdaságot műveljük, fejlesszük.

Mily fontos pedig az erdészeti, igen könnyen kiderül abból, hogy Magyarország összes területének mintegy $\frac{1}{4}$ részét erdők borítják, melyek még eddig nem ismert és ki nem aknázott roppant nemzeti kincset képviselnek; — hogy magában a szép Erdélyországban igen nagy kiterjedésű erdők fekszenek, melyeknek most már nemcsak gondos ápolása és kezelése, hanem a nagymérveket öltött erdőirtások és pusztítások folytán újra erdősitése is elsőrendű kérdéssé vált. Az erdő, a szabad természetnek a legkülönbözőbb fanekekből, más mindenféle tárgyakból tü-nemények- és látványokból oly öszhangzatosan összeállított temploma, — e földünket övező élő koszoru, — a természetbarátok és buvároknak ezen élő faoszlopokon nyugvó és szívesen látogatott óriási lombcsarnoka, — lelketemelő nagyszerűsége mellett egyszersmint tudományssomjunkat és sok házi-, ipar- és kereskedelmi szükségcinknek egy

igen nagy, és semmi más által nem pótolható részét elé-
gíti ki. Ez von óriási fedőt hegyeink és bércezeinkre s védi
az alantabb fekvő mivélés alatti földeket a hó és kőlavi-
nák általi elborítottatás ellen; ez fogja fel utjában a pusztító
szeleket, viharokat; ez gátolja számtalan lombozata és
levélzete által a légesapadékoknak egyszerre és nagymeny-
nyiségben földre jutását, és ez által a hegyoldaloknak víz
általi lemosását és a nagy vízáradásokat; s míg a fölfogott
vizmennyiségnek egy nagy részét elpárologtatás által a
légkörnek ismét visszaadja, egy másik részét lehullatott
lombja által a föld felületén annak termékeny tétele
végett megköti, s egy nagy részét gyökágainak segítségével
a föld gyomrába levezetvén, szolgáltatja így a legüdebb
forrásokat. Lombenyőjével elzárván a nap égető erejét,
megmenti a hegyoldalokat a kiégéstől; — az erdő hat
mérséklően ép úgy a nagy meleg, mint a nagy hideg ellen.
Ez elégíti ki legkülönbözőbb faszükségeinket, — ez adja
épületeinkhez sokféle válfajokban a megkivántató faanyagot; —
az erdő fájával hidaljuk át és hajózzuk át folyó-
inkat; ebből készülnek nélkülözhetlen házi- és gazdasági
eszközaink, szerszámaink; a fa tüzeinek melegénél állítjuk
elő a világnak talán legnagyobb hatalmasságát a gőzt; az
erdő táplálja üde legelőjével nyájainknak egy igen nagy
részét; szolgáltat lombtakarmányt, almot és trágyát; az
erdő patakjaiban laknak legizletesebb halnemeink; — az
erdő ad lakást és tápot legtöbb vadainknak és éneklő
madarainknak. De a mi mindennél nemzetgazdasátiilag
sokkal fontosabb: az erdő dolgot, és így kenyeret ad igen
sok munkásnak oly helyeken, hol másképen a vidék lak-
ható nem volna. Ugy, hogy a hivatásának fontosságán és
nagyszerűségén lelkesülő német erdészeti írónak igaza van,
midőn felkiált:

Kein Wald ohne Cultur: und keine Cultur ohne
Wald! (Nincs erdő mivélés, és mivéltség erdő nélkül.)

Mint általánosan ismert dolog: Magyarország kivá-
lóan a földmivélésre van utalva. — Az általános földmive-
lésbe bele értem itt az erdőgazdaságot is. — Napjaink-
ban tehát, midőn mind az, mi a nemzeti közvagyonosodást
jólétet s így az önállásnak bizonyos fokát megszerezni és
biztosítani képes, a tudományos fejlesztés tárgyává tété-
tik: annál nagyobb figyelmet érdemel a mező- és erdőgaz-
daság, mely a további mivélődésnek alapfeltétele.

Mivelnünk kell tehát az erdészetet férfias, öntudatos
tevékenységünk egész erejével; oda kell igyekeznünk, hogy
az eddig nagyon kis körben ismert erdészeti, minél na-
gyobb körben ismertté és kedvelté váljék; hogy iránta az
általános érdekeltséget felköltsük; hogy az erdészeti nép-
szerűvé legyen, mert minden tan csak akkor kezd gyü-
mölcsözni, midőn az, az elmélet teréről a nép tulajdonába
menvén át, a gyakorlatban talál alkalmazást. Szükséges az
erdészeti fejlesztése és terjesztése azért is, mivel az egész
országban folyamatba lévő birtokrendezés és tagosítás ál-
tal az erdő nem fogja a kincstár és nagybirtokosok kizá-
rólagos tulajdonát képezni; — ellenkezőleg majdnem min-
den telkes gazda, vagy legalább község; kis erdőbirtokossá
vállik. És hogyan várhatnánk azután ezektől okszerű erdő-
gazdaságot, ha velök a czélszerű erdőgazdaság alapelveit,
annak követelményeit előbb meg nem ismertetjük? Ter-

jesztenünk kell az erdészeti azért is, mivel az erdőör-
vényjavaslat a legszabadelvűbb alapokról indulván ki, míg
egyrészt a lehetőség határai között az erdőtalaj használati,
mivéleti módját illetőleg, az erdőbirtokosnak szabad elha-
tározási jogot hagy, másrészt — és joggal — a kihágáso-
kat igen szigorúan bünteti. Fel kell tehát világosítani a
népet, — mely sajnos! eddig erdeink pusztítója volt, — az
elfogadott elvekről; ne hogy a félre értett törvény szerint
erdeink elpusztitassanak, s hazánk oly sok más, erdeiből
kipusztított országok szomorú sorsára jusson, s mi kény-
telenek legyünk a végelemzésben többnyire ártatlan, s csak
régiről szokásokkal bíró nép ellen a törvény szigorát
alkalmazni. Terjesztenünk kell azért is, mivel az erdőgaz-
daság a mezőgazdaságnak igen jól jövedelmező testvér
ága. Testvér ága, mert mindkettőnek növényekkel van
dolga, s mindkettő a föld termőképességét igyekszik az ő
módja szerint saját czéljaira legjővedelmezőbben kihasz-
nálni. —

Erdő- és mezőgazda között csakis egy fő, egy jel-
lemző különbség van. A mezőgazda, egy év alatt vet
és arat. Az erdőgazda, ha az idén vetett, — kivéve
a rövidebb fordáju sarjerdőket, — csak 80—100—150 év
mulva arathat. A mezőgazda a gazdasági növény egész
életfolyamát képes több ízben megfigyelni. Az erdei fanö-
vények egész életfolyamának megfigyelésére 3—4 emberi
élet sem elegendő. A szorgalmas mezőgazda fáradozásainak,
munkásságának gyümölcsét minden évben maga élvezzi;
megvan gyönyöre, elégtétele, megnyugvása. Az erdőgazda
fáradozásainak gyümölcse mindég késő háládatlan unokákra
száll át. Mert ha megis van szellemi gyönyöre az általa
eszközölt és jól sikerült, buján tenyésző ültetések vagy ve-
tések fölött, azon kételylyel kell atyáihoz megtérnie: vajjon
a művei felett még elvonuló 60—120 viharos év nem fog-
ja-e megsemmisíteni szorgalmának gyümölcsét? lesz-e szá-
mára legalább elismerés az utókornál?

Az elősoroltakból tűnik ki, hogy erdészeti elismerésben
ritkán részesül; ezek tüntetik föl az erdőgazdának nehéz
helyzetét, ezek magyarázzák meg az erdészeti és az erde-
szek mostoha állapotát.

Azon föntebbi állításomnak, hogy az erdészeti a me-
zőgazdaságnak igen jól jövedelmező testvér ága, legjobb
bizonyíték azon eredmény, mit kormányunk a kincstári er-
dők közigazgatásának átvétele óta felmutathat.

Magyarországnak összes erdőterületéből a magyar
pénzügyminisztérium közigazgatása alatt 1.912.460 hold áll,
holdját 1600 □ öllivel számítva. Ez erdőterületnek tartó-
san átlagos évi fatermése 1.177.990 szab. ölet tesz, mely-
ből 1869-ben Lónyay volt k. pénzügyminiszternek ő felsé-
génél benyújtott jelentése szerint kerekszámban csak
600.000 szab. öl használtatott fel; tehát a valóságos fa-
termésnek majdnem csak fele.

E kincstári erdőségek egyes részeiben az 1867- és
68-iki évek átlagában az eredmény holdankénti 53 kr. vesz-
teség és 9 frt 96 kr. nyereség között váltakozik, és az
egész területre 46 kr. tiszta jövedelmet tesz holdanként.
1869-ben a holdankénti átlagos tiszta jövedelem a kor-
málynak körültekintő gondoskodása, czélszerű ujtásai és
berendezései, valamint a behozott okszerű gazdaság foly-

tán már 1 frt 22 krt tett; dacára, hogy a valóságos évi fatermés még nem jött használat alá, s hogy egyáltalában ez a javulásnak csak kezdete s korántsem az eredmény netovábbja, mit e tekintetben elérhetni még bizton remélünk.

A magánerdők kezelésének eredményét illetőleg még semmiféle biztos adattal nem birunk; s itt általában csak az jegyezhető meg, hogy míg egyik részök értelmés szakemberek által kezelve, tartósan legalább is oly eredményt, — vagy még jobbat képes felmutatni, mint a kincstári erdők; — addig a másik részben nem szakértők által vezetett rablogás foly, s hogy ha ily gazdaság tud is a jelenben pénzbevételt, látszólagos eredményt felmutatni, az korántsem tiszta jövedelem; mivel a rossz kezelés botor kezdekkel a jövőbe nyulván bele, ennek kizárólagos emésztési föl, és idézi elő a fa- és pénzjövődlem majdani szünetelését.

Összehasonlítva az erdőjövődlemet az erdőtőkével, kitünik, hogy a tőke 2—6% kamatozik; rendszeren azonban csak 2—3%-ot hajt, mely ugyan nem igen magas; de tekintve egyrészt a kamatozási biztonságot, továbbá azt, hogy az erdőgazdászati rendszeren kevesebb befektetést igényel, mint a mezőgazdászati; másrészt azon körülményt, hogy az erdők többnyire — nem mondom általában — feltétlen, azaz oly erdőtalajon állanak, melyen mezőgazdászati sikeresen nem volna üzhető: kielégítőnek mondható. A kamatláb kicsisége oka annak, hogy hazánkban, hol a tőke oly drága; az erdők utáni kereslet oly csekély. Mi a hazai tőkétől legalább 8—12%-ot fizetünk s ily fölvetett tőkével, rendszeren körülmények között természetesen nem vehetünk erdőt, mely csak 3—6%-ot fizet. De ha egyszer a tőke hazánkban is szaporodni fog, úgy, hogy az ajánlat nagyobb lesz, mint az utána való kereslet, vagy legalább a tőke olcsulni fog: akkor mi is mint most Angolhonban 2—4%-ra kapván tőkét, azt az erdőgazdászati gyümölcsözöen helyezhetjük el.

Ép oly értelemben, mint az olcsó tőke, fog hatni a vasútak és más közlekedési eszközök szaporodása. Első tekintetre talán úgy látszik, hogy a vasúti hálózat szaporodása, s ezzel együtt a közszén használatának terjedése, a fa és így az erdő értékére nyomasztólag fog hatni. De ez nem így van. Figyelembe kell vennünk, hogy csupán a vasútak s a vasúthálózatnál keletkező ipar-gyár művek, és kereskedelem igen sok kitünő minőségű értékes fát igényel, s már ezáltal az erdők értékét közvetlen növeli; másrészt, hogy a közlekedési eszközök szaporítása, a vasúti hálózat terjedése, folyók hajózhatóvá tétele eddig ki nem használt erdőrészeket hoz a piacra, s míg ezáltal értéket szerez az eddig értékkel nem bíró erdőknek: megteremti másrészt az állampolgárookra, a fogyasztókra oly üdvös versenyt, mi jelenleg például: Kolozsvárt is hiányzik, úgy, hogy kénytelenek vagyunk a mostani fapiacra képtelenséggel határos és a vidék erdőszeti viszonyaival arányban nem álló magas faárakat fizetni. Néha különös, rendkívüli viszonyok idézik elő az aránytalan magas faárakat, s némelyek hajlandók ezt a lassanként bekövetkező faszükségnek tulajdonítani. Pedig erről legalább a jelenben nálunk szó sem lehet.

Ha valaki ismeri Magyarországi erdeinek kiterjedését,

s a rajtok álló roppant fakészletet, lehetetlen, hogy itt faszükségről beszéljen; föltéve, a minek előbb utóbb be kell következni — hogy ez erdőknek arravaló fatömegei valóban használat alá is jönek.

Magas árakról itt-ott, s helyi fahiányról is még lehet szó, de általános faszükségről nem, s a magas árakra is épen az észszerű erdőgazdászati, okszerű kihasználás, és a szállító utak és eszközök szaporítása s javítása fog mérsékölőleg hatni.

Magas ár különben is nagyon viszonyos fogalom. Ha a fának ára csakis a kezelési, gondozási, készítési, szállítási költségeket és a reá fordított adómenyiséget fedezi és ezenkívül még egy bizonyos magasságu, kereskedelmi-eg elfogadható kamatot hoz, úgy a faár bármily nagynek lássék is, azért még nem magas.

A faárak emelkedésére, azoknak magasságára, különösen két körülmény bir nagy befolyással. Egyik, hogy a nagyon erdős vidékek rendszeren lakatlanok is, s ezért a munkaerő kevés és drága; másik, hogy a fa, de különösen a tűzifa, az általa elérhető eredményhez viszonyítva, igen nagy súlyú és nagy térimét foglal el, s hogy ennek következtében a szállítási költségeket, különösen nagyobb távolságra nem képes elviselni. Ez utóbbi bajon csak a célnek megfelelő szállító eszközök és utak alkalmazása, továbbá a vasúti és gőzhajózási szállítási árszabályzat leszállítása által lehet segíteni. A munkaerő hiányán pedig az által, ha az illető erdőbirtokosok elfogadható föltételek mellett erdőbirtokuk határain belül a kellő számú munkásokat megtelepítik. Mindkét részben megtörténtek már az első üdvös lépések, a mennyiben a vasúti árak már eddig is leszállítottak, s legalább a kincstári erdőbirtokokra új erdőmunkásokat telepítettek; a régi telepítvényi viszonyok rendezése pedig törvényhozásilag foganatba vétetett.

Egy körülmény van, mit a telepítvények újra szervezésénél eléggé hangoztatni nem birunk, s ez az, hogy az erdőmunkás használatára kihasítandó földek a lehető minimumra szorítottassanak, mivel különben a telepítvényes földművessé, paraszttá válván, ez által az erdei munkától elvonatik. Egy másik elv az, hogy minél kisebb fokban gyakoroljunk tutorságot a munkások fölött. A tapasztalás ugyanis, bebizonyította, hogy oly munkás, a kinek életszükségleteiről az uraság már úgy is gondoskodik, igen rest szokott lenni, s csak annyit dolgozik, hogy éhen ne haljon; míg az, ki saját szárnyára van bocsátva, az élet követelményei által sarkantyuzva, rendszeren iparkodó, serény munkás szokott lenni. Ez esetben azonban a munkabéreknek kell oly magasra emelnünk, hogy egy szorgalmas munkás, az ő szerény igényeihez mért földi jólétet keresetéből megszerezhesse.

Volna ugyan még egy módja a munkás telepítvények szervezésének, ha t. i. azon rendszer hozatnék be, hogy az urasági földek, a vidék szerint 15—30 holdas részletekre osztva, egyes szorgalmasabb, igyekezőbb munkásnak adatnának által, mint bérföldek.

Ezekből azután egy oly jobb birtoku munkás osztály válnék, melyet az uraság munkaadásnál, mint vállalkozókat alkalmazhatna. Mivel különösen nagyobb erdei munkáknál — különben elég biztositek mellett a vállalkozók

alkalmazása nemcsak, hogy pénzbeli előnnyel jár, de a kezelést, a munka felügyelését is egyszerűsíti és könnyíti, el lévén ismerve, hogy leginkább kicsi dolgok összesége nehezíti meg a feladat teljesítését.

Ha felolvasásom elején az erdészet elmaradottságát felemlítém, szükségesnek látom most a szebb jövőt jelző körülmények egy némelyikére is figyelmeztetni. Ilyen az erdészeti közigazgatásnak elválasztása a bánya- és kohászattól; a külön jószág- és erdőigazgatóságok felállítása; melyeknél az erdészet szabadon fejlődve virágozni is fog; az erdőgazdászati és kezelésben behozott javítások, újítások, miknek üdvös hatására már rámutattam; ilyen az, hogy magán erdőbirtokosaink, erdőgazdáikat, tisztjeiket már szakemberek közül kezdik válogatni, hogy most már az erdészettant képesek vagyunk a tanszékről saját nyelvünkön előadni, sőt nemsokára erdészeti tankönyveink is lesznek; hogy az erdőbirtok és erdészeti jogviszonyok rendezésére már a törvényhozás figyelme is kiterjedt s végre több új gazdasági tanintézetnek, és ezeknél egy-egy erdészeti tanszéknek felállítása.

Mindezek után nem hihetem, hogy valaki, ha az életet ismeri és nemzetgazdászatiilag itél, az erdőnek és az erdészettnek fontosságát tagadni merné. Volt ugyan idő, mikor majdnem általánosan azon nézet uralkodott, hogy az erdészet főkéllékei: „éles fejsze és tompa ész.“ S volt is valami igaz ezen állításban, a mennyiben — tisztelet a kivételeknek — ez itélethozatalnál éppen a fenforgó viszonyok s az éppen akkor gazdálkodó személyek szolgáltak kiindulási pontul. A hiba éppen abban rejlett, hogy az egyéneknek tapasztalt tulajdonságokat mint kelléket tüntették elő. — De ma már nagyon kevés az ezen nézetet követők száma, s ha még ilyenek vannak: bátran szembeszállhatunk velök, s hogy az igazságszolgáltatás részrehajlatlan legyen: elfogadjuk az állítás első felét, nekik hagyván annak második részét.

Vannak nekünk még, vannak ellenségeink; de vannak igazi és álbárátaink is, kik szakértelem nélkül, de fontos és egyszersmint hosszukás és savanyú arczezal és az erdőpusztítás és faszükség rémével ijeszgetve, az erdészetet eddig viselt békóiban akarják hagyni.

Igazi barátainknál azon elégtétel, mit a biztos siker nyújt, nem fog elmaradni; álbárátainkat illetőleg nem tehetek jobbat, mintha a közmondással felsohajtok: „Ments meg uram minket tőlük; ellenségeinkkel majd csak elbánunk!“

Kalmár Tivadar.

Látogatás Rajka gépgyárában.

Csaknem 2 évvel ezelőtt, 1869 ápril végén ismertette volt az „Erdélyi Gazda“ Rajka Péternek Kolozsvárt, kül-szénútczában, 62 sz. alatt, 1842 óta működő gépgyárát.

Mily különbség akkor és most között! Mult évben a gyárépület tetemesen megbővült, s új év óta egy gőzgép kéményéből emelkedő füst kavargó fölötté.

A gépházban alig 2 négyszög ölnyi helyen találjuk az új gőzgépet. Mintha csak egy hatalmas ércfűtő lenne: minden része föld felett, semmi befalazva, miként ezt más gőzgépeknél látni megszoktuk; csupán a vitzartó medenceze föld alá süllyesztve. Menck és Hambrock új szerkezetű „hordozható gőzgépeinek“ egyike áll itt előttünk.

Ez erős vaspléből készült gőzüst leginkább hasonlít egy magas eczetgyártó kádhoz; közepéből emelkedik a 10 lábnyi vaskémény, s mellette egyik oldalt a henger, melynek le- s feljáró dugattyuja hozza mozgásba a hajtókereket. Az üst belsejében függőlegesen álló kisebb csöveken vonul fel a tüzelő katlan melege; a csöveket minden oldalról víz környezi, s eként gyorsan nagy mennyiségű gőz fejlődhetik; erészen hasonlít a vasúton járó gőzmozdonyok üstjeinek szerkezetéhez. Az egész gép szükség esetében, aránylag csekély fáradsággal átszállítható más helyre.

A készítő gyárosok gépgyára Ottensen helységben, Altona mellett (Hamburg közelében) fekszik; úgy tudjuk: az általunk leirhoz hasonló még két újabb gép van Menck és Hambrocknál, ide Kolozsvárra megrendelve. A Rajkagyári gép 8 lóerős, Pesten minden mellékkészleteivel együtt 2725 új fr. volt, itt a felállítással együtt mintegy 3000 frban áll. Az 1 lóerős ára 850 ft, 2 lóerejű gépe 1215, 3 lóerejű 1535, 4 lóer. 1855, 6 lóer. 2215 sat. Az irtó gyár biztosá Erdélyre nézve Voith Gergely Kolozsvárt.

A fönnebb leirt gőzgép hajt Rajka gyárában egy nagy esztergát, gyalut, furót, egy fűvót az olvasztó-kemenczéhez és egy körfűrész. A jelenleg foglalkozó személyzet mintegy 25, kik közül 6 kovács, 6 lakatos, 6 asztalos, 2 öntő és formázó legény, 3 állandó, s többkevesebb változó napszamos. Rajka fősegéde Bruckmann, ismeretes gépész, kinek kivált a műmalmok készítése körül van kitünő jártassága.

— Az ok, mely e sorok íróját Rajkához vezette: azon 10 szöllőeke és 10 lókapa, melyek jelenleg ott a bevezetés pontján láthatók; bővebb leírásuktól fölment, a közelebbi számunkhoz mellékelte rajz. Mult évben Rajkánál 3 szöllőeke és 2 lókapa készült; egy pár a földmiv. minisztérium számára, ki velök az ismeretes veszprémi kísérletet téteté, a többi Pagetnek. Jelenleg a debreczeni gazd. tanintézet, a Balaton-füredi szőlőmives iskola, a dévai uradalom, a küküllőmegyei gazd. egylet és id. Hintz György rendeltek meg az idén készült 10 párból, egyet-egyét, a többi újabban érkezendő megrendelők számára készült.

Rajka találékony elméje az eredeti francia lókapán egy czélszerű javítást tett, melyről a jelen so-

rok végéhez mellékelt czikk szól részletesen. Mi még az ekén láttunk egy figyelmet érdemlő módosítást; t. i. a vonóerő, az eredeti mintán, a gerendely végén járó kiskerek ráamájához fogózkodott; itt Rajkánál egy kis hátranyuló vonóláncz egyenesen a gerendelyből indul ki, onnan hol annak felgömbülése kezdődik.

És most bátran átadhatjuk a szót érdemes gépésziünknek. — ó.

A földmivelés-, ipar- és kereskedelmi miniszterium 1870. május 18-án egy többtagu bizottságot nevezett volt ki a Paget János ur által Franciaországból behozott, s ezen francia mintára általam készített szőlőekék és kapák megpróbálására, kik az elrendelt kísérlete ta veszprémi püspök csapoki szőlőjében megtették, s annak eredményét miként ez a szaklapok olvasói előtt tudva van; az említett miniszteriumnak be is jelentették*)

Nem tehetem, hogy ezen bizottság jelentésének engemet érdeklő egy pár pontjára, habár idő szerint kissé későn, de a közönségre nézve, ugyhiszem, még mindig elég korán, — megjegyzéscimet meg ne tegyem; habár a tollforgatáshoz kissé nehezen alkalmazkodó kezekkel.

Ezen bizottság nem csak a próba alatti eszközök működéséről szól, de a szerkezet birálatába is bele ereszkedik, s a miniszteriumhoz tett jelentése egy pontjában a következőket mondja a lókapáról (porháló):

„Maga a gépnek szerkezete ellenében egyetlen észrevétel emeltetett, s ez az, hogy a kapák nyelei henger alakúak lévén, csavar segélyével erősítvék a szárnyakba; minek folytán a csavarok tágulása esetén megtörténik, hogy a kapák erősebb akadályokra találva elfordulnak;“ ezen képzelt hiba elősorolása után pedig utasítást ad, a hiba helyrehozására, s ezt mondja: „e hiány azonban a kapanyelek szögletes készítése vagy az ujabban ily helyekre alkalmazni szokott lapos szegecskék bevéssése által legegyszerűbben orvosolható.“

A nekem mintául átadott eredeti francia lókapánál, a kapaszárok tövei, hol a szárnyakba bele illesztvék, éppen azon mód szerint, a milyen utasítást ad jelentésében a t. bizottság: négyszögűek voltak. Én igénytelen erdélyi gépész azonban bátorságot vettem magamnak, a kapaszárok töveit nem négyszögűre, hanem csúcs alakúra változtatni át, az alább elősorolandó okoknál fogva.

Hogy a dolog azok előtt is érthetőbb legyen, kik a kapa szerkezetet nem ismerik, szükségesnek vélem azt röviden leírni. **)

A kapa áll egy főgerendelyből, melynek oldalaiából jobbra és balra szárnyak sarkallanak körző módjára; a kapa szerkezetnek 5 kis kapája vagyon, formájok hegyes szögű, egyen-száru háromszög, hogy a földbe ék módjára könnyen hatolhassanak bé. Ezen kapák közül egy a főgerendelyre a két szárny sarkallása előtt vagyon alkalmazva, a más négy kétfelől a szárnyrudakba. Az egész kapa szerkezet egy oly háromszögöt képez, mely az oldal szárnyak

összebb vagy szertébb nyitásával, hegyesebb vagy butább szöveget képez, s így a szárnyakra alkalmazott kapák is mindig változtatják állásukat, ugy annyira: hogy ha a kapák keskeny barázdához, törvényszerűleg hegyeikkel előre ék módjára ugy vannak rendezve, hogy függőlegeseik egymáshoz párhuzamosan állanak, már szélesebbre nyitott szárnyakkal, a kapák többé nem állanak hegyeikkel előre, s függőlegeseik többé nem párhuzamosak, hanem vagy össze-, vagy szétfutók: a kapák és szárnyak új rendezése szerint. Ezen előfordulható esetek közül akármelyik a kapa járását nehezíti, s munkálódását rendetlenné teszi, mint-hogy ilyenkor a kis kapák egyik előre fordult oldalukkal nyomulnak a földbe.

Ez volt az ok, melyért a kapaszárok töveit a francia mintától eltérőleg idomítottam; változtatásomat maga a minta tulajdonosa is helyeselte, megértvén az elősorolt okokat.

Az én változtatásom szerint, a csapok tövei nem lévén szegletesek, az egyes kis kapákat a csavar megereszése után könnyű szerrel, bármely állásban párhuzamosan lehet állítani, míg az eredeti francia szerkezetünél ez lehetetlen. Azonban épen azért furattam a szárnyak lyukait csúcsalakúra, s készítettem a beléjük járó kapanyeleket hasonló idomra, hogy az anyacsavarok kellő megszorítása után a kis kapák lehető erősen álljanak, ki ne táguljanak, s akadályok elől el ne forduljanak. Biztosíthatok mindenkít, hogy tapasztalat szerint: el sem is fordulnak.

Kolozsvárt, márczius 24-én 1871.

Rajka Péter,
elméleti s gyakorlati gépész.

Gyakorlati trágyaisme.

Irta dr. Wolff Emil, fordította a hohenheimi magyar-egylet, szerk. **Gamauf Vilmos.**

(Mutaivány.)

I. Az istállóí trágya és annak okszerű kezelése.

Az istállóí trágya mindenütt fő, sokszor egyedüli trágyaanyaga a gazdaságnak. Azon néhány esetet, midőn a földmivelés istállóí trágya kizártával, csupán mű-trágyaszerek alkalmazásával üzetik: gyakorlati szempontból, tekintetbe nem vesszük. Ujabb időben a gazdának annál inkább is van oka az istállóí trágyát főanyagul tekinteni, mert annak termelése reá nézve előnyösebbé vált, mióta az állattenyésztés és állattartás, termékeinek tetemes áremelkedésével új és hathatós lendületet nyert. Az állattartást a trágyatermelésre nézve nem tekintjük többé szükséges rosznak, hanem inkább bőséges forrásnak, melyből anyagi jóllétet merit az értelmes gazda. Hogy azonban a gazda ugy a földmivelésre, mint az állattartásra fektetett gazdálkodást egyforma előnnyel üzhesse, termelt trágyájának nemcsak mennyiségét, hanem minőségét is szem előtt kell tartania, s mindenkép azon igyekeznie, hogy a nagy becsű trágyaanyagnak bármily csekély apadását és ennek következtében földjei termékenységének csökkentését lehetőleg elkerülje.

*) Lásd „Erdélyi Gazda“ 1870. 18-ik számát. Szerk.

**) Lásd a közelebbi számhoz mellékelt rajzot. Szerk.

1) Az istálló trágya a gazdasági haszonállatok szilárd és hig ürülekeiből, valamint az alomszerből áll, utóbbi gyanánt leginkább, sőt majdnem kizárólag a szalma, kivált őszi kalászosaink szalmája szolgál. A termelt friss trágyának tömegét vagy súlyát könnyű az állatok által fogyasztott összes takarmány és az alomul használt szalma mennyiségéből megtudni, ha e számítást azon pontos etetési kísérletek eredményeire alapítjuk, melyek újabb időben többszörösen vitettek véghez, és ha azon feltételből indulunk ki, hogy a trágya átlagosan 25 százalék száraz állományt, tehát 75 százalék vizet tartalmaz.

Mindenekelőtt lássuk a takarmány és trágya talált száraz állományát. A takarmányban levő száraz állománynak 100 súlyrészéből az állatok friss ganéjában és vizeletében következő mennyiségek találtak:

	tehén	ökör	üzü	ló	átlag
a ganéjban	38 0	45 6	46 9	42 0	43 1
a vizeletben	9 1	5 8	6 6	3 6	6 3
Összmenyiség	47 1	51 4	53 5	45 6	49 4

Igaz, hogy ezen számok tetemes változásnak vannak alávetve, a szerint a mint az össztakarmány többé vagy kevésbé emészthető. Azonban azon viszonyok átlagát véve, melyek minden rendezett gazdaságnál előfordulnak, helyesnek lehet mondani ama feltételt, hogy a gazdasági haszonállatoknak (a sertést kivéve) friss ürülekei — hígat és szilárdat együttvéve — a fogyasztott s teljesen vízmentes takarmány minden 100 fontjából közel 50 fontot, tehát annak mintegy felét tartalmazzák száraz állományban.

Alomszalmául, suly szerint, a száraz takarmánynak mintegy negyedrészt szokták adni; mindkettőnek száraz állományát véve alapul tehát: 100 font száraz takarmányra esik a termelt friss trágyában 50 font száraz állomány; ezen kívül 25 font vízmentes alomszalma, összesen 75 font, mely mennyiség 25 százaléki száraz állománnyal számítva, 300 font friss trágyának felel meg. A különféle állatoknak 1000 fontnyi élő súlyára naponta átlagosan 24 font vízmentes takarmányt s ehhez 6 font száraz alomszalmát adván, a napontai trágyatermelés $12 + 6 = 18$ font száraz, vagy 72 font nedves tömeg, az évenkénti trágyatermelés (1000 font élő súly után) az állatok kizárólagos istállózásánál 65 7 illetőleg 262 8 mázsa. Ha nem almozunk oly bőven, p. o. birkaakolban, akkor a trágyatermelés is ennek megfelelőleg csökkenni fog.

Ha tehát a gazdaságban termelendő friss trágya sulyának előleges számbavétele forog kérdésben, először is a takarmánynek középösszetételét mutató táblázatok segítségével, ezeket úgy, mint az alomszalmát is teljesen vízmentes állapotra kell vonni, azután a takarmány száraz állományának felét a száraz alomszalma egész mennyiségével összevenni, s az ekként nyert számot pedig négygyel szorozni.

2) Az istálló trágya értéke és hatása, nem annyira mennyisége, mint inkább minőségétől függ. Hogy azonban a trágya minőségét helyesen megítélni képesek lehessünk, ki kell puhatólni mi módon mennek át a kiválóan pontos növénytápszerekként szereplő takarmányalkatrészek a trágyába? a híg vagy a szilárd ürülekekkel-e? s hogy könnyen

oldható vagy pedig nagyobb részt oldhatlan állapotban hagyják-e el gazdasági haszonállataink testét? A takarmányban foglalt szerves anyagra, a legenyre és a hamualkatrészek összmenyiségére nézve közvetlen etetési kísérletek az alábbi eredményt mutatták:

Az illető anyagnak a takarmányban foglalt minden 100 súlyrészeken találtak:

	tehén	ökör	üzü	ló	átlag
Szerves állomány:					
a ganéjban	36 5	43 8	45 6	38 2	41 0
a vizeletben	6 0	3 2	3 9	2 5	3 9
Legeny:					
a ganéjban	45 5	51 0	43 7	56 1	49 1
a vizeletben	18 3	38 6	51 8	27 3	34 0
Hamualkatrés:					
a ganéjban	53 9	70 8	63 2	85 6	68 4
a vizeletben	43 1	40 7	40 3	16 3	36 1

E szerint a takarmányban foglalt szerves állománynak 100 részéből az állatok összes ürülekeiben átlagosan 44 9, a legenyből 83 1, az ásványanyagból 104 5 rész találtak. Közvetlen vizsgálatoknál az állati ürülekekben tartalmazott ásványanyag összmenyisége mindig kissé fölösnek tűnik ki, részint az itatáskor fogyasztott viznek sós alkatrészei, részint és kivált a takarmánnyal mindig kisebb nagyobb mértékben felvett homok és földrészek miatt, melyek a ganéjban ismét kikülöníttetnek. A takarmánynak legenyrésze vagy annak sulyegyene, az állati ürülekekben majdnem teljesen kimutatható, ha a ganéjon kívül haszontermelést p. o. tejre, husra, gyapjura czélozót, nem üzünk.

A takarmányban foglalt legeny és ásványi anyag összmenyiségének körülbelül egy harmadrésze a vizelettel különíttetik el. Az egyes ásványi anyagokra nézve megemlítendő, hogy a takarmányban talált égvények (alkalik) majdnem teljesen mennek át — marha és birkavizeletben, (fenntartó takarmányozás mellett) 91 6 százalékát találjuk a takarmányban foglalt mennyiségnek. Ellenben közönséges gazdasági haszonállataink vizeletében a fosforsavnak csak nyoma, mészlegeből is csekély mennyiség találtak, míg azonban a ganéj az említett anyagokban aránylag bővölködik. Ezen tény a gyakorlatra nézve a következő fontos tételeket szüli:

a) a gazdának minden gondját arra kell fordítania, hogy állatainak oly kiválóan értékes és trágyaképes ürülekeit gazdaságának lehető legteljesebben fenntarthassa,

b) a szilárd és híg ürülekek növénytáptartalmukra nézve egymást kiegészítik. Együttesen, egymással keverve kell őket tehát a mivelés által kizsartolt földre hoznunk; mert csak ez esetben képeznek teljes trágyát.

3) A trágya minőségének legfontosabb feltételét azonban takarmánynak mivolta képezi, melynek befolyása alatt termeltetik. A valóban felhasznált takarmány és alomszernek vegyes összetétele főalapul szolgál az okszerü, az-az egyedül helyes trágyaszámításra nézve. Lényeges tápszerekkül — melyek a növénygyökér környezetében kell hogy jelen legyenek, tehát a mivelés alatti talajnak mindig újra s újra megfelelő mennyiségben kárpótolandók — tanultuk is-

Melléklet az „Erdélyi Gazda“ 6-dik számához, 1871.

merni a kalit, mészéleget, magnesiát, fosforsavat, kénsavat és egy alkalmas legenyvegyet. Azonkívül említendő a kova-sav is, oly vegy, mely ha mint általános növénytáp nem jó tekintetbe és a növényi anyag képzésénél közvetlenül nem működik is közre, mindamellett minden fűnemű növény, tehát a szemtermő kalászosok is nagy mértékben veszik fel a talajból és úgy látszik mechanikai uton segíti elő ezen növények egyforma érését.

A fontosabb takarménynemekben foglalt s itt főleg

tekintetbe jövő tápszanyagoknak 1000 fontban talált kö-zégmennyiségét arra készült részletes táblázatból láthatni. Ekkor az etetésre kiadott takarmánynak a táblázatban lát-ható táptartalmából ki kell számítani a termelt ganéj ösz-szetételét, tehát minőségét. Számítás és legtöbb esetben nagyon hosszadalmas számítás nélkül, nem is állhat fenn a guzdászat okszerű gyakorlata.

(Folytatjuk.)

T Á R S A L G Ó.

Erdélyi gazdasági egyesület.

VI.

Az erdélyi gazdasági-egylet ez évi nagy gyűlését ápril hó 15-én d. e. 10 órakor fogja a városház nagy termében megtartani. Miről az egy-let helyt lakó s vidéki tagjai azon kéréssel értesítet-nek, hogy a kijelölt napon és helyen méltóztassanak megjelenni. b. Huszár Sándor, alelnök. Nagy Fe-rencz h. titkár.

V.

Választmányi ülés márcz. 6-kán 1871.

(Vége.)

1. Az egyleti ügyvédnek f. évi febr. 6-kán a választ-mányhoz béterjesztett jelentése s számlája megvizsgálására, illetőleg véleményadásra kinevezett bizottság következőkben adja bé véleményes jelentését:

1) Az ügyvéd ur által felsorolt nehézségeket meg-szűntethetőknék véli bizottság az által, ha: a) Ha a fize-téssel késedelmezők előbb béjelentetnek pénztárnok által a választmányoknak, s csak is azok fognak bépereltetni, ki-ket e végett a választmány fog kijelölni. b) A béperlen-dők lakási vagy tartozkodási helye kijelöltetik, ugy szin-tén, hogy menynyire megy hátrálék tartozásuk. c) A per tárgyává tett összegből a pénztárnok semmi fizetést el ne fogadjon, hanem fizesse az adós tartozását egyenesen az ügyvéd kezébe, ki azt köteles legyen a választmány előtt beszámolni. d) A köllevek újból szerkesztése a multra nézve kivihetlen lévén; jövőre alkottassék új s a fenálló törvények igényeinek megfelelő kötvényminta. e) Felvehe-tetlen tartozások ne tétessenek per tárgyává, ugy szintén a csőd alatt álló egyének tartozásai is csak kellő óvatos-sággal.

2) A mellékelt számlákat illetőleg bizottság, tekintve, hogy az ügyvéd a perekkel járó költségeket maga hor-dozta, tekintve a költséges perlekedési rendszert; tekintve, hogy a csekélyebb öszvegek miatt indított pereket is csak ugy kell felszedni, mint a nagyobbakat; nem tartja az ügyvéd részéről tulságosan terhelőknek; miután azonban

3) Az egyleti ügyvéd ur mind önkéntes ajánlközása-kor a perek átvétele alkalmával, mind beadott jelentésében ismételve és határozottan akép nyilatkozott: a) hogy az

egylet pereit és ügyeit, a munkadíjt és fáradságot illetőleg, minden díj és fizetésre való tekintet nélkül, fogja folytatni; továbbá, hogy csak is a saját zsebéből kiadott készpénzbeli költségeket kívánja megtérítetni, s ezekre nézve is hatá-rozottan kijelentette bizottság előtt, hogy a multra vonat-kozólag, a per útján béhajtott, s még bé nem szolgáltatott 217 frt öszszeggel, ha az 300 frtról 517 frtra kiegészítettik, megelégszik. Bizottság azon nézetben van, hogy az ügyvéd ur által kiadott készpénzbeli költségek fedezése végett az ügyvéd urnál levő 217 frthoz, még az egylet pénztára a körülmények szerint egyszerre vagy részletenkint fizessen 300 frtot, s ez által az ügyvéd ur követelése multra nézve teljesen kielégítettnek tekintessenek. b) jövőre nézve pedig: a folyamatban levő vagy ezután indítandó perek útján bé-hajtott összegekből, rendes fizetés s költségezim alatt adas-sék 10 száztóli. c) az ügyvéd által folytatott perek költ-ségei a törvényszékek által megítélt mennyiségben, szintén, mint az ügyvéd fizetésének pótlékai tekintessenek. d) ha minden elővigyázat daczára, oly perek adatnának át a vá-lasztmány által, melyeket sikerre vezetni nem lehetne, az ügyvéd részéről tett költségek ezen esetben térítettessenek meg. — Választmány a bizottsági javaslat fő- és mellékté-teleiben kifejtett nézeteket általánvéve magáévá teszi, bele-egyezik jelesen abba, hogy a perek folytatására saját zse-béből tett fizetések a javaslat s magának az ügyvédnek beleegyezése alapján 517 frtban az ügyvéd urnak az egy-let által visszafizetessenek, oly formán azonban, hogy a nála levő befizetetlen maradt 217 forintot kiegészítő 300 forint, az egylet pénztárának nagyobb megterhelése nélkül három részletben fizetessék vissza; ezen összeg visz-szafizetésével a multra nézve az ügyvédnek minden felme-rülhető követelése előre elenyészettnek tekintessék; bele-egyezik abba is, hogy jövőre szabott fizetésül az ügyvéd urnak minden lehető költsége és fáradsága fejében a bé-hajtott összegekből tíz száztóli biztosítsassék, csupán azon perekre fordított kiadásaira nézve formálhatván magának igényt a fizetési keresetre, melyek a választmány bele-egyezésével indittatván meg, sikerre nem vezettek.

Szükségesnek látja végre választmány, hogy tiszta, szabatos, minden kétértelműségtől ment egyezményre legyen alapítva a választmánynak az egyleti ügyvéddel való viszo-nya, olyan egyezményre, melyben a költsönös köteleességek és tartozások világosan lévén formulázva, minden értetlen-ségből származható követelésnek, s ebből folyó surlódásnak egyszer mindenkorra eleje vétessék. Ennél fogva újból fel-

kéri bizottságot, Tóth Zsigmond és Nagy Ferencz tagtársakkal is szaporitván azt, hogy 1-ör készítsenek egy egyezményi javaslatot, az ügyvéddel szemben az igazság és méltányosság igényeire, az egyletet illetőleg pedig az egylet érdekeinek óvatosságra s biztosítására való tekintettel; 2-or vizsgálják meg szorosán a beperesített tagok lajtmomat, s adjanak kimerítő véleményt: kik volnának abból éppen az egylet érdekei megkímélése tekintetéből végkép kitorlendők? kik ellen kellene a megkezdett pert rendes úton folytatni, vagy éppen az egylet érdekében a megkezdett pernek biztosabb irányt keresni? mindkét pontot illetőleg felkéretnek véleményes javaslatukat a közelebről tartandó választmányi ülésre beadni.

2. Az esztergommegeyi gazdasági-egylet, a földmivélségi miniszteriumhoz felterjesztett folyamodványának, melyben a gazdászati tanárok fizetése főlebb emelésének szükségességét indokolja, egy másolati példányát azon kéressel küldi meg, hogy felhozott érveit tekintetbe véve, kérését az illető miniszteriumnál egyletünk is támogatni sziveskedjék — Áttétetik véleményadás végett az ismeretterjesztő szakosztályhoz.

3. Neffler József, Sziléziához tartozó wierbenthali gépgyáros, szabadalmazott kézi vető-gépecskéjét ajánlja az egylet figyelmébe. — Szóllitassék fel az illető gépész, hogy gépecskéje leírását, annak a használatba levő kézi vető-gépek felett előnyös voltát magyarázó szöveggel kísérve, sőt a gép mintáját is bár rajzban közölje egyletünkkel. A beérkezett magyarázat és leírás után átadandó lesz megbírálás és véleményadás végett a földmivélségi szakosztálynak; ismeretlen gépet az egylet választmánya megvizsgálás előtt a közönségnek nem ajánlhatván.

4. A borsodmegeyi gazdasági-egylet megküldi idei május 14—24 napjain Miskolczon tartandó gazdasági kiállításának előrajzát. — Az előrajz lapunk útján közöltetni, a t. egyleti elnökség pedig felkéretni határozottatott, hogy a kiállítás eredményei felől egyletünket is értesíteni sziveskedjék.

5. Az egyleti pénztárnok jelenti, hogy a lap követeletét képező 50 frtot, titkárnak az egyleti választmányi rendelése következtetésében kiadta, kéri azonban a választmányt, hogy a főpénztárból ugyan ily czélból utalványozott 135 frtnak kifizetését, tekintettel a rendelkezés alatt levő pénzkészlet csekélységére, valamint a tavaszi idény alatt a köztelki munkákra szükségelt tetemes kiadásokra, a lap tényleg nyilvánuló szükségletéig elhalasztani méltóztassék. — Választmány méltányolja pénztárnok indokolt kérését, s azt egyelőre tudásul veszi.

6. Titkár bemutatja Stein Jánosnak két számláját, egyiket a választmány helybenhagyásával az 1870-dik évre megrendelt folyóiratok és könyvek, a másikat az 1871-dik évre rendelt folyóiratok kifizetésének kérése mellett. — Miután a számlák egyes tételei alatt felsorolt könyvek és folyóiratok a választmány helybenhagyásával voltak megrendelve, az 1870-diki számla tételeinek összege 69 forintban, a 71-diki pedig 31 forintba az egyleti pénztárnál kifizetés végett ezennel elrendeltetik.

7. Szabó Samu tagtárs jelenti, hogy bölöni Fodor

József birtokos, hozzá intézett magán levél útján, közhasznu pályakérdések időnkénti kitűzését sürgeti, melyek a kis birtokosok legközvetlenebb szükségeit tárgyalva, népszerű útmutatást adjanak azokról a falusi gazdáknak. Indítványba hozza, hogy első sorban ha czélszerűbb nem találhatnók, a trágya készítésére s kezelésére vonatkozó pályakérdés tűzessék ki, e végre maga részéről felajánl 10 darab aranyat, remélve, hogy ezt az összeget mások, mennyiben szükséges lesz, ki fogják egészíteni. — Választmány Fodor József hazánkfának közhasznu s áldozatkész ajánlatát köszönettel s teljes méltánnyal fogadja, miután azonban egy a falusi kis gazdák igényeinek megfelelő pályamunka azon kiterjedésben, tartalomban, s modorban, mely a kítűzetni óhajtott pályakérdésre éppen a kis gazdák jól felfogott érdekében várható, a felajánlott 10 arannyal, nézete szerint, kellőleg lesz jutalmazva: szóllitassék fel az ajánlattevő hazánkfia: hajlandó lenne-e abba beleegyezni, hogy ez alkalommal csak is az általa ajánlott 10 arany és éppen az általa felemlített kérdésre, a mint azt később a választmány formulázni fogja, tűzethék ki pályázat végett?

Nagy Ferencz,
h. titkár.

Gyümölcsizelés január 5, 8 és 12-én 1871.

XI.

Gazd. egylettől:

Almák:

Má d a i k o r m o s, kised, egészen zöld, az idén nagyságának alig érte el $\frac{1}{3}$ -dát, húsa kemény, száraz; utak, szancok mellé illik; de nem igen terem, s azért általános nem ajánltatik.

S z e g e s p á r i s, nagy, zöld, egyik felén vörhenyes; nem érdemes termesztetni.

V e r e s F e r e n c z t ő l:

Almák:

R e i n e t t e M i c h e l H e n r y, kised, zöld alma, száranál némileg kormos, levessége közepes, zamatja kevés, nagyon tartós, gazd. gyümölcs, III. aszt. II. gazd.

L a m b s a b y p a r m a i n, közepesnél kisebb, színe piros, húsa kissé roppanó, elég czukros és leves, II. gazd. III. asztali.

P i r o s v a s a l m a, kicsiny, húsa száraz, s zamatja, levessége nincs, keveset ér.

G r a n d d e C o u r t, alakja lapos, kised, halvány-sárga, napos felén élénk piros, húsa kemény, száraz, túlsavanykás, keveset ér.

N e w t o n Y e l l o w p e p p i n, igen szép kis gyümölcs, gyönyörű élénk-piros színnel, de húsa száraz és nem czukros, nem ajánltatik.

P o m m e J a c q u i n, alakja hosszukás, hegyes, színe zöld, jó közepes nagyságu, húsa roppanó, elég leves, de zamatja nincs, II. gazd.

A n g o l v e r e s c z i t r o m a l m a, színe zöldes, közepes nagy, húsa omló, jó leves, de a kellemetlenségig savanyu.

B e l l e J o s e p h i n e, szép kis halvány-sárga alma, puha, húsa sajátságos zamattal bir, de levessége nem sok; I. asztali.

Zentelki magonc, közepesen kisebb, sárgás-zöld színe, napos oldalán élénk piros, húsa száraz, taplós, minden nemesség nélkül (Török Zsigmond állította elő) nem ér semmit.

Casseli reinette, közepes nagy, piros csíkokkal, húsa roppanó, cukros, zamata kellemes, de kissé túlért volt; barcellonai parmain néven is jó elő, I. oszt. ajánlatik!

dr. Knöpfler Vilmos.

Reinette gris, pomme d'anis, közepes nagy, kormos színű, húsa száraz, taplós, íze savanyu, nem ajánlatik.

Hosszú száru szép páris, szép kis alma, fel-tűnő páris-zamattal, húsa porhanyó, jó piacos gyümölcs, II. gazdasági.

Ismeretlen, halvány-piros csikjai vannak, íze, zamata olyan, mint a szászpap almáé, kissé roppanó, húsa elég leves és zamatos, jó gyümölcs, méltó a tenyésztésre!

Kovács-féle páris, az óriás páris-hoz hasonlít, húsa kemény és leves, de zamata nincs; keveset ér.

Páris mássa, ez is keveset ér.

Névtelen, (48 sz.) kisdal, zöldes színű, s napos felén pirosas, éretlen lévén, nem volt megítélhető.

Pompás páris, jó, közepes nagy, igen szép gyümölcs, de zamata és cukrossága után ítélve, a többi párisokkal együtt csak II. gazd.

Szentpáli Ignác:

Zöld páris, színe hasonlít a páris-hoz, de zamata nem az, savanykás íze van, nem érdemes termeszteni.

Kék alma, ismeretes jó gazdasági gyümölcs, de most túlért volt.

Szmik Ignácztól:

Névtelen, (13 sz.) hasonlít a törökmuskotály-hoz, alakja hegyes, szalmaszín sárga; haszontalan rossz gyümölcs.

Névtelen, (61 sz.) nagy alma, színe sárgás-zöld, száránál piros, húsa szijas, édes; nem érdemel termesztést.

Sárga alma, (8 sz.) közepes nagy, leves húsának semmi zamata és cukrossága nincs.

Piros páris, termesztésre méltó jó gyümölcs; ajánlatik! II. gazd.

Boczmány alma, közepes nagyságú, halvány-sárga, száránál piros, húsa omló, nem leves, zamata, cukrossága kevés, II. gazd.

Jég édes, színe zöld, húsa száraz, roppanó, édes, de nem nemes.

Hosszú száru zöld, nem jó.

Eper alma, húsa lágy, de nem leves és cukros, nem érdemes termeszteni.

Bányai alma, alapszíne zöldes, napos oldalán piros, nagy gyümölcs, egy a Bánffy Pállal, savanyu, nem ajánlatik.

Téli buzás, (56 sz.) elnevezése nem helyes, miután egy a piros stettini-vel.

Lokodi Jánostól:

Zöld páris, kisdal, húsa taplós, penészes íze van, máskor ízelve sokkal jobb volt.

Piros gyógyi, ismeretes jó gazd. gyümölcs, ámbar nem volt teljesen érett.

Dietrich Sámuelstől:

Névtelen, nagy gyümölcs, színe élénk sárga, sokat

hasonlít a gulderling-hoz, húsa elég porhanyó, levedése közepes zamata kevés, II. gazd.

Karner nyomdásztól (gr. Haller-féle küldemény).

Breit apfel, nagy, alakja lapos, színe zöldes-sárga; rossz gyümölcs.

I. f. Csókás Józseftől:

Zöld alma, szalmaszín sárga, közepes nagy, zamata, levedés, cukrosság nincs benne, II. gazd.

Névtelen, nagy, zöldes színű; nem jó.

Bihari Sándortól:

Hosszú száru páris, szép kis alma, a párisok ízével és zamatjával.

Mihályi Bélától:

Batulen, (egybehasonlítva a Bihari Sándoréval) jellemzőbb és kitünőbb volt, valamennyi batulen közt, I. gazd. II. osztali, ajánlatik! A maros-vásárhelyi, Bihari-féle példány is kitünő volt. Némely vidéken a Batulen ezen változatját narancs almának nevezik.

Veres Ferencztől.

Fekete tányér (némely vidéken szász tányér), közepes nagy, lapos, kemény húsú; faja termékeny, de nem tartós, Gazd. II. oszt. Ugyanez Nagy Danieltől setébb barnapiros színnel.

Rouenaise tardive, ránczosodó, miként a boralmák szoktak, hosszúszerű, csikos. Húsa eléggé porhanyó, savanykás, nem zamatos.

Muntinesko, ismeretes zöldessárga színű, közepes nagy, erdélyi faj; kellemes édeskés ízű, tartós; I. oszt. gazdasági; ajánlatik. Hutternek ugyanezen néven bejött almája hibásan van elnevezve.

Dr. Knöpfler Vilmostól.

Páris mássa, (22. számú) kitünő szép gyöngéd sárga-piros; legjobb az izelt páris almák közt. Gazd. I. oszt. ajánlatik.

Kurtaszáru székely páris, (21. sz.) kellemes ízű, eléggé omló húsú; kissé savanyubb az előbbinél. Gazd. I. oszt.

Hodor Károlytól.

Fejér Calvil (11. sz.) jó, de fonnyadt volt.

Névtelen, (7. sz.) hosszukás, nagy, sárga színű; magháza tág; III. gazd.

Névtelen, természet játék; $\frac{4}{5}$ -de setépiros, $\frac{1}{5}$ -de hosszában egy csik tiszta zöld; vad fanyar.

Törpényi Lajostól.

Zöld pojnik, Dézsaknáról; úgy látszik tartósabb, de rosszabb a valódi pojniknál.

Boni = karmelita r. tömör, kemény húsú, kurtaszáru, kissé zamatos is; tartós. Gazd. II; oszt. III.

Horváth kapitánytól.

Olasz rozmarin, sárgás, laposdad, a masánczkihoz hasonlító; húsa kemény, nem eléggé olvadó; III. oszt.

(Vége.)

Egyveleg.

* Gépész növendékeket, kivált kik ezen szakra természeti hajlammal és találékonysággal bírnak, s legalább 12-14 évet betöltöttek, előnyös feltételek alatt szívesen fölvesz és Rikópezz Rajkának mai számunkban ismertetett gépgyára. A közvetítést

szervezőségünk is örömet elvállalja. Mennyi ügyes, sok természeti adománnyal bíró „faragó gyermek“ lappang és vész el kivált a székelyföldi erdős vidékek falvaiban; ezeket a maga is székely születésű gyárvezető, kiváló előszeretettel fogadná. Figyelmeztetjük lapársainkat jelen sorainkra.

* A kolozsmonostori felsőbb gazd. tanintézetnél megbeszédett az erdészeti segédtanári állomás, melyre a földmívelési minisztérium pályázatot hirdet. Pályázati határidő: aug. hó 15.

* A dicső-szentmártoni pince-egylet megalakítására hívja fel márcz. 7-ikéről Erdély gazdáit és kereskedőit gr. Bethlen Camilló mint elnök, Szilvácsy Sándor, Vita Sándor, Pótsa József, Bádjházi János, Farnos Elek, L. Gyárfás Ferencz mint id. választmányi tagok. A szétküldött alapszabály tervezet csaknem szósz szerint másolva van, a megalakult kolozsvári pince-egyletéről. Főbb különbségek: 1. p. „Az egylet célja: a két Küküllő és Maros közti vidékek borászati és szőlőszeti érdekei emelése és kereskedés ezen vidéki borokkal. — 3. p. Az alaptőke alakul 50 frtos részvényekből. A társulat magát megalakultnak nyilvánítja, mihelyt 50 ezer frt, értékű részvény aláíratott. Az aláírás nyitva áll május 7-ig, 75 ezer frt. erejéig. — 4. p. A gyűlések helye D. Szentmárton; 1 szavazatra 3 részvény ad jogot. — 6. p. Az igazgató választmány áll az elnökből és 3 évre választott 15 tagból. 10. p. A must-szállítás költségeinek apasztása végett: a részvényesek kívánságához képest, egyelőre Maros-Vásárhelyt, Radnóthon, Erzsébetvároson és Balavásáron is, a dicső-szentmártoni főpincekezelő vezetése mellett, alkezelők alatti pincek állíthatnak.“

* A kolozsvári pince-egylet tagjai névsorát, a hiányzó 110 részvényt, eként egészítjük ki: 25 részv. b. Wesselényi Miklós, id. gr. Teleki Sándor, gr. Mikos Árpád; 10 részv. Lázár István; 5 részv. Csiki Imre, Lengyel József, Czink Pál, b. Jósika Lajos, Pap János; 1 részv. Hines Miklós. (Filep S. helyett.)

* Az erdélyi központi lótenyésztési bizottság elnöke, b. Bini Dániel, márcz. 25-kén kelt köriratában tudatja a törvényhatóságok elnökségeivel, hogy a földmiv. sat. minisztériumnak idei márcz. 18-ról 26-ig sz. alatti rendelete szerint „csak oly fedezettési állomással bíró községek vehetnek a nem helybeli kanecák után pótlékot, melyek a méntartó helyiségeket ingyen adják át az államnak.“

* A keleti vaspálya építése tárgyában a társaság és Waring-testvérek, a vállalkozó czég között a „P. L.“ szerint egyezkedés jött létre, melynek értelmében utóbbi czég a vállalatot végkép visszalép. A hónapok óta fennforgó viszály oka abban rejlik, hogy a Waring-testvérek a kormánynak bizonyos, szerintük szerződésük kötelezettségét túlhaladó követeléseit vonakodtak teljesíteni, és kárpótlási igényekkel léptek fel, melyeknek azonnal való teljesítésétől tették függővé az építés további folytatását. A társaság kész volt e követeléseket indokoló 140 ivnyi emlékiratot vizsgálat és méltatás alá venni; de az angol czég rögtön kárpótlást követelt, és megszüntette kezdett munkálatait. Mire ismét a társaság a czég iránti eddigi tartozásait kielégítetlenül hagyta, s annak munka-anyagát az egész vonalon lefoglalta, a vállalatot pedig kivette a czég kezéből. Hosszas alkudozások után végre következőkben állapodtak meg: Waring testvérek lemondanak minden építési jogokról; a társaság nekik kárpótlásul 500 ezer frtnyi átlagösszeget ad, melyből azonban összes magyar-s erdély-

országi adóssági tartozásaik kielégítetnek. Minden a Waring-testvérek tulajdonában levő telek és építő anyag — 7 — 800 ezer frt becsértékben — 300 ezer frtnyi átlagösszegért a társaság tulajdonába megyát s a társaság minden az emlékirat folytán a kormány ellen érvényesíthető jogigény. Az angol-osztrák banknál s magyar kormánynál levő 2.200.000 frtnyi biztosíték a társaság tulajdonába kerül, mely ezental a vaspálya épülését erőlyesen és lehető legrövidebb idő alatt eszközözendő.

* Az ezüst árkelet pótlék folyó évi ápril hóban valamennyi, ennek beszédésére jogosított és e jogot igénybe vevő vasutakon, a m. korona területén, 20%-al lesz számítandó.

* Maros Gombáson, melynek csemegé szőlőfajairól 4-ik számunk egyik főcíkke szól 10,000 alexandriai muskotály veszzöt lehet kapni ezerét 20 frton. A megrendelések Dávid Antalhoz címzendők Kolozsvárra.

* Az idéni szalonkavadászatok úgy városunk határán, mint a vidéken gyöngén sikerülnek. Márcz. 25-kén egy igen népes vadásztársaság a legjobb helyeket állva összesen 7 szalonkát és két foglyot ejtett el. („K. K.“)

* A „Kis Lap“ mutatóvány számát vettük; 7—10 éves gyermekek számára szerkeszti Forgó János (Ágai); megjelen hetenkint 1 iven; ára egész évre 4 ft. Kétségtelenül jobb két más versenytársánál, kivált képei kitűnően sikerültek. Legjobb, mondhatni egyetlen kifogástalan darab benne a czimképhez irt vers „a mi kis cziczánk.“ Mi, őszintén szólva, elvi szempontból nem helyesöljük, hogy ilyenkor gyermekek kezébe ujságot adjunk; erről talán a mi lapunknál illetékesebb helyen, elmondjuk nézetünket.

Időjárás.

Február második feléről hátralevő napok: 21-én reggel az egész láthatáron sűrű köd terjedt, mely csak délután délkeleti szél lengése mellett vonult tovább, borongó idővel. 22-én reggel borult, éjszaknyugatra fordulván a szél, délben borongó, estvére tisztán kiderült. 23-án nyugati széllel borult. 24-én borongó, reggel erős meleg délnyugati szél támadt, mire a hó nagyban olvadni kezdett, délután 5 foknyi meleg. 25-én délkeleti széllel borongó, a hőmérő délután 8 és 1/2 foknyi meleget mutatott. 26-án éjszaki szél lengése mellett borongó, a hőmérő reggel a fagyponot jelezte. 27-én reggel borongó, a higany a fagyponot alatt két fokot mutatott, déltájt szépen felderült, kellemes napfényvel, 4,7 foknyi meleggel, estve derült. 28-án borongó, délkeleti széllel.

Kolozsvárt, 1870 mártius 30-ki hetivásár borult havas idő. Nagy vékával: Tisztabuza 2 ft 80 kr; eleybuza 2 ft 20 kr; törökbuza 1 ft 70 kr; rozs 1 ft 80 kr; zab 1 ft 12 kr; árpa 1 ft 30 kr; tönköly 1 ft 6 kr; Fuszujka 2 ft 40 kr; borsó 1 ft 80 kr; kendermag 1 ft 60 kr; pityóka 1 ft 30 kr; lud rideg dr. 1 ft 60 kr; tyúk 60 kr; tojás hétdarab 10 kr; marhahús fontja 22 kr; sertéshús 24 kr; szalonna 48 kr; háj 45 kr; hájszir kupája 1 ft 20 kr.

TARTALOM: Guyot szőlőmívelési rendszere. — Az erdészetről. — Látogatás Rajka gépgyárában. — A javított szőlőkárpákról. — Gyakorlati trágyaisme I. — Társalgó: Gazd. egylet közgyűlése; választ. ülés márcz. 6. (vége.) — Gyümölcsizlelés XI. (vége.) — Egyveleg. — Időjárás. — Piaczi árak.

Felelős szerkesztő: SZABÓ SÁMUEL.